

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร ในจังหวัดชัยนาท

Factors Affecting Compliance with Good Agricultural Practices Standards for Pummelo

cv. Khao Taeng Gua Farmers in Chainat Province

ภรณ์ทิพย์ ศรีละไม (Porntip Srilamai)¹ อารังเจต พัฒมุข (Thamrongjet Puttamuk)² จรรยา สิงห์คำ (Junya Singkham)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร ในจังหวัดชัยนาท จำนวน 174 ราย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.9 มีอายุเฉลี่ย 60.02 ปี ร้อยละ 59.2 จบระดับการศึกษาประถมศึกษา มีประสบการณ์ปลูกส้มโอขาวแตงกวาเฉลี่ย 9.16 ปี ร้อยละ 100.0 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลผลิตเพื่อป้องกันการปนเปื้อน เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาด้านวัตถุดิบทรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.45) และปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ได้แก่ ความรู้ของเกษตรกร ปัญหาด้านการผลิต การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และปัญหาด้านการตลาด ปัญหาที่พบของเกษตรกรคือ ราคาปุ๋ย ราคาสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ราคาผลผลิตส้มโอต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ค่าแรงงาน การระบาดของศัตรูพืช ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ ขาดความรู้ในการผลิตส้มโอ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ การขนส่งไม่สะดวก สภาพแวดล้อม ขาดแคลนแรงงาน และปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะของเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ต้องการการสนับสนุนด้านความรู้เรื่องการผลิตส้มโอตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โรคและแมลง การจัดการปัจจัยการผลิต การตลาดส้มโอ และเงินทุนหมุนเวียน

คำสำคัญ ส้มโอขาวแตงกวา การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จังหวัดชัยนาท

¹ นักศึกษาหลักสูตรการจัดการทรัพยากร เกษตรสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bogashi@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แชนงวิภากรจัดการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Thamrongjet.put@stou.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แชนงวิภากรจัดการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช junya_28@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

This research aims to study the factors affecting the implementation of good agricultural practice standards for Pummelo cv. Khao Taeng Gua Farmers in Chainat Province. From 174 cases, it was found that most farmers were female (approximately 60.9%), with an average age of 60.02 years. Farmers (59.2%) received primary education with an average of 9.16 years of experience in planting Pummelo cv. Khao Taeng Gua. Farmers have knowledge of white grapefruit and cucumber production following good agricultural practice standards regarding hygiene management of the site and how to move and suspend the produce to prevent contamination (100.0 percent). Farmers focus on compliance with standards of good agricultural practice for Pummelo cv. Khao Taeng Gua on agricultural pesticides (average 4.45), and factors affecting compliance with standards of good agricultural practice among Pummelo cv. Khao Taeng Gua farmers in Chainat province, namely farmers' knowledge, production problems, perception of information from personal media, family size, and marketing problems. Farmers' problems were high fertilizer and pesticide prices, unexpectedly low production prices, labor costs, pest infestation, no market support, insufficient working capital, and lack of production knowledge of Pummelo cv. Khao Taeng Gua, labor shortage, and insufficient amount of water. It was suggested that the farmers should know about Good Agricultural Practice standards for food crops, plant diseases and insects, inputs management, marketing, and working capital.

Keywords: Pummelo cv. Khao Taeng Gua, Compliance with good agricultural practice standards, Chainat Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

ปัจจุบันได้มีหลายประเทศใช้ประเด็นมาตรฐานสุขอนามัยขึ้นมาเป็นข้อกีดกันการนำเข้าสินค้าเกษตรกันมากขึ้น ทั้งในด้านกฎระเบียบเกี่ยวกับตัวสินค้าและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ประเทศไทยในฐานะเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ จำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรของไทย เพื่อให้ถูกต้องและสอดคล้องกับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานใหม่ที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกสินค้าเกษตร ซึ่งจะช่วยทำให้ไทยสามารถรองรับความเป็นผู้นำในตลาดสินค้าเกษตรโลกได้ต่อไป (ยุทธนา และคณะ, 2559) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยเร่งรัดในสาระที่สำคัญ เช่น นโยบายการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าเกษตร ซึ่งได้ดำเนินการกำหนดคุณภาพสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกให้มีการพัฒนาระบบการผลิตที่มีการควบคุมคุณภาพแบบครบวงจร เพื่อให้มาตรฐานสินค้าเกษตรสอดคล้องกับมาตรฐานสุขอนามัยระหว่างประเทศ รวมถึงสนับสนุนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยเกษตรกรผู้ผลิตต้องสมัครเข้าร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ออกใบรับรองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice; GAP) ในพืชแต่ละชนิด (ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์คะหัตน์, 2559)

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร เป็นมาตรฐานที่ถูกกำหนดขึ้นโดย สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ที่ครอบคลุมถึงข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตพืช เป็นมาตรฐานการปฏิบัติที่ระบุรายละเอียดข้อกำหนดด้านการจัดการกระบวนการผลิตที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติที่ดีทางการผลิตพืชทุกชนิด การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (มกษ9001-2564) คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชเหมาะสม กับการบริโภค และมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2556)

จังหวัดชัยนาท เป็นจังหวัดหนึ่งที่เป็นแหล่งเพาะปลูกส้มโอที่สำคัญในภาคกลาง มีการผลิตส้มโอที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงพันธุ์ส้มโอที่ปลูกมาก เรียกว่า ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา มีความสำคัญเชิงการค้าและได้รับรองเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (Thai Geographical Indication: GI) จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชัยนาท, 2550) ในฤดูกาลผลิตปี 2564 มีเกษตรกรขึ้นทะเบียนปลูกส้มโอขาวแตงกวากับสำนักงานเกษตรอำเภอในจังหวัดชัยนาท จำนวน 332 ราย มีพื้นที่ปลูกส้มโอขาวแตงกวาประมาณ 934 ไร่ โดยมีเกษตรกรได้รับการรับรองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจำนวน 45 ราย (สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท, 2564)

จากเหตุผลดังกล่าว จึงควรมีการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร ในจังหวัดชัยนาท เพื่อสำรวจวิธีปฏิบัติในการปลูกส้มโอของเกษตรกร และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร ซึ่งผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกษตรกรได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเกษตรกรรายอื่นๆในพื้นที่ และเป็นข้อมูลสนับสนุนการส่งเสริมการผลิตส้มโอตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ได้ต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการปลูกส้มโอขาวแตงกวา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลผลิตส้มโอขาวแตงกวา พื้นที่ในการปลูกส้มโอขาวแตงกวา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกิจกรรม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร การปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร ได้แก่ ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านต้นทุน การผลิต และปัญหาด้านการตลาด ซึ่งมีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามการปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร ในจังหวัดชัยนาท

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรคือเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวา ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ที่ขึ้นทะเบียน/ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอในจังหวัดชัยนาท ปีการผลิต 2564 จำนวน 307 ราย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 174 ราย และ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ถูกคัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยใช้วิธีจับสลาก เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่มีทั้งคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตอนที่ 3 การการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวา ของเกษตรกร และตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากการวิเคราะห์ค่าอัลฟาครอนบาช (Cronbach's alpha) กับเกษตรกรผู้ ปลูกส้มโอขาวแตงกวาจำนวน 30 ราย ซึ่งนำมาคำนวณได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยและสมการทำนายโดยใช้สถิติ ถดถอยพหุคูณ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ร้อยละ 60.9 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 60.02 ปี ร้อยละ 59.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์การปลูกส้มโอขาวแตงกวา เฉลี่ย 9.16 ปี และร้อยละ 80.5 ไม่เคยผ่านการตรวจมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ในส่วนของคุณสมบัติพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 – 4 คน ร้อยละ 77.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 1 คน ร้อยละ 55.7 ไม่มีการจ้างแรงงาน มีรายได้จากการผลิตส้มโอขาวแตงกวาเฉลี่ย 32684.63 บาท รายจ่ายจากการผลิตส้มโอขาวแตงกวาเฉลี่ย 11825.82 บาท ผลผลิตเฉลี่ย 765.48 กิโลกรัมต่อไร่ พื้นที่ถือครองในการปลูกส้มโอขาวแตงกวา 0.25 – 10 ไร่ (94.8) ร้อยละ 96.6 พื้นที่เป็นของตนเอง ร้อยละ 73.6 ไม่มีหนี้สิน และร้อยละ 77.6 เงินลงทุนเป็นของตนเอง

ในส่วนของคุณสมบัติพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 87.9 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และร้อยละ 44.0 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส.

ในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับมากเฉลี่ย 4.20 ด้านสื่อกิจกรรมจากการประชุม/อบรมอยู่ในระดับมากเฉลี่ย 3.97 และด้านสื่อมวลชนจากโทรทัศน์/วิทยุกระจายเสียงอยู่ในระดับปานกลางเฉลี่ย 2.71 โดยมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสื่อบุคคลอยู่ในระดับมากเฉลี่ย 3.68 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

(n = 174)

ประเภทของสื่อ	Mean	S.D.	ความหมาย
1. สื่อบุคคล			
1.1 เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร	4.20	1.03	มาก
1.2 อาสาสมัครเกษตร	3.36	1.26	ปานกลาง
1.3 ญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร	3.48	1.09	มาก
Grand mean	3.68	0.94	มาก
2. สื่อกิจกรรม			
2.1 การประชุม/อบรม	3.97	1.07	มาก
2.2 การจัดนิทรรศการ	2.34	1.36	น้อย
2.3 การศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา	1.93	1.16	น้อย
Grand mean	2.76	0.80	ปานกลาง
3. สื่อมวลชน			
3.1 โทรทัศน์/วิทยุกระจายเสียง	2.71	1.39	ปานกลาง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ประเภทของสื่อ	Mean	S.D.	ความหมาย
3.2 หนังสือพิมพ์/วารสาร	1.74	1.07	น้อยที่สุด
3.3 เอกสารคำแนะนำ	2.27	1.25	น้อย
3.4 อินเทอร์เน็ต/สื่อออนไลน์	2.18	1.35	น้อย
Grand mean	2.23	0.90	น้อย

2. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่าเกษตรกรทั้งหมดตอบถูกต้องข้อการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลผลิตเพื่อป้องกันการปนเปื้อน ส่วนข้อที่เกษตรกรมีความรู้ต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ข้อไม่สามารถใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน แม้จะมีการบำบัดเพื่อลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัย และข้อน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัสดุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต กรณีที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์น้ำ (ตารางที่ 2) จากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจำนวน 24 ข้อ พบว่าเกษตรกรมีความรู้เฉลี่ย 19.34 ข้อ ใช้เกณฑ์ระดับความรู้ดังนี้

ตอบถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 20	หมายถึง ระดับความรู้น้อยที่สุด
ตอบถูกต้องร้อยละ 20 – 39	หมายถึง ระดับความรู้น้อย
ตอบถูกต้องร้อยละ 40 – 59	หมายถึง ระดับความรู้ปานกลาง
ตอบถูกต้องร้อยละ 60 – 79	หมายถึง ระดับความรู้มาก
ตอบถูกต้องร้อยละ 80 – 100	หมายถึง ระดับความรู้มากที่สุด

ตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

(n = 174)

ข้อ	ประเด็น	จำนวนคน ตอบถูก	ร้อยละ	ระดับ ความรู้
1	น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมาจากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัสดุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต กรณีที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์น้ำ	60	34.5	น้อย
2	น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่มหรือเทียบเท่า โดยให้ความสำคัญกับน้ำที่สัมผัสผลผลิตส่วนที่บริโภคได้ หรือน้ำที่ตกค้างบนผลผลิตที่มีพื้นผิวไม่เรียบ	111	63.8	มาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็น	จำนวนคน ตอบถูก	ร้อยละ	ระดับ ความรู้
3	มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดจากการผลิตทางการเกษตรในฟาร์ม เช่น น้ำจาก ห้องสุชา น้ำทิ้งต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกและ พื้นที่โดยรอบ	115	66.1	มาก
4	ไม่สามารถใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน แม้จะมีการบำบัดเพื่อ ลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัย	61	35.1	น้อย
5	พื้นที่ในการผลิต ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	154	88.5	มากที่สุด
6	มีการวางแผนผังแปลง จัดทำแปลง หรือปรับปรุงผังแปลง โดยคำนึงถึงผลกระทบ ต่อความปลอดภัยอาหาร สิ่งแวดล้อม คุณภาพผลผลิต และสุขภาพความ ปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน	167	96.0	มากที่สุด
7	ไม่ต้องล้างเครื่องพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรหลังการใช้งานทุกครั้ง	155	89.1	มากที่สุด
8	ผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องสวมเสื้อผ้ามิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกัน สารพิษ	172	98.9	มากที่สุด
9	การใช้สารเคมีทางการเกษตร สารกำจัดศัตรูพืชหรือวัตถุอันตรายทางการเกษตร ควรใช้ตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน	143	82.2	มากที่สุด
10	สามารถนำสิ่งขับถ่ายของคนมาใช้เป็นปุ๋ยในฟาร์มได้	143	82.2	มากที่สุด
11	มีการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดินที่ปลอดภัยต่อผลิตผลและการบริโภค	169	97.1	มากที่สุด
12	ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตใช้เองไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการหมักหรือย่อยสลาย โดยสมบูรณ์	124	71.3	มาก
13	เก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บเกี่ยวเหมาะสม มีคุณภาพตามความต้องการของ ตลาด	168	96.6	มากที่สุด
14	สามารถวางแผนผลิตผลสัมพันธ์กับพื้นดินโดยตรงได้	127	73.0	มาก
15	สามารถนำสัตว์เลี้ยงมาในบริเวณสถานที่เก็บเกี่ยว คัดบรรจุและเก็บรักษาได้	155	89.1	มากที่สุด
16	สามารถใช้พาหนะที่ใช้ขนส่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือปุ๋ย ในการขน ย้ายผลิตผลได้โดยไม่ต้องทำความสะอาด	144	82.8	มากที่สุด
17	ผลิตผลที่เสื่อมคุณภาพง่ายต้องมีการดูแลและป้องกันที่เหมาะสมก่อนการ ขนส่ง	154	88.5	มากที่สุด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็น	จำนวนคน ตอบถูก	ร้อยละ	ระดับ ความรู้
18	มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลิตผลเพื่อ ป้องกันการปนเปื้อน	174	100.0	มากที่สุด
19	ผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรงต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการ ป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล	159	91.4	มากที่สุด
20	ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรมสุขลักษณะส่วนบุคคล	160	92.0	มากที่สุด
21	ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	172	98.9	มากที่สุด
22	บันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรบางครั้ง	79	45.4	ปานกลาง
23	ในการจำหน่ายผลิตผล ต้องบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อ หรือแหล่งที่นำผลิตผลไป จำหน่าย รวมถึงปริมาณที่จำหน่าย	148	85.1	มากที่สุด
24	เก็บบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงานไว้อย่างน้อย 2 ปี	150	86.2	มากที่สุด

3. การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร

การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท
แบ่งความสำคัญเป็น 5 ระดับ แปลผลการศึกษา ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง มีระดับของความสำคัญมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง มีระดับของความสำคัญมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40	หมายถึง มีระดับของความสำคัญปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60	หมายถึง มีระดับของความสำคัญน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80	หมายถึง มีระดับของความสำคัญน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกรในจังหวัด
ชัยนาทรายด้านพบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ีระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่
ด้านวัตถุอันตรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.45) และด้านบุคลากร (ค่าเฉลี่ย 4.32) เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางการเกษตรที่ีระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพักผลิตผล การขนย้าย และเก็บรักษา (ค่าเฉลี่ย 4.16) ด้านพื้นที่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.77) และด้านการจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.68) เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเอกสารบันทึกข้อมูลและการตามสอบ (ค่าเฉลี่ย 2.88) และด้านแหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.68) และเกษตรกรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.09) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความสำคัญในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกร

(n = 174)

การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการความสำคัญ
แหล่งน้ำ	2.68	0.30	ปานกลาง
พื้นที่ปลูก	3.77	0.38	มาก
วัตถุดิบทรายทางการเกษตร	4.45	0.28	มากที่สุด
การจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	3.68	0.35	มาก
การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	2.09	0.05	น้อย
การพักผลผลิต การขนย้าย และเก็บรักษา	4.16	0.41	มาก
บุคลากร	4.32	0.36	มากที่สุด
เอกสาร บันทึกข้อมูลและการตามสอบ	2.88	0.61	ปานกลาง

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

สัญลักษณ์	ตัวแปร	Mean	S.D.
	ตัวแปรอิสระ		
X ₁	อายุ(ปี)	60.02	9.973
X ₂	ระดับการศึกษา(จำนวนปีที่ศึกษา)	2.90	1.304
X ₃	ประสบการณ์การปลูกส้มโอขาวแตงกวา (ปี)	9.16	7.326
X ₄	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	3.27	1.255
X ₅	ผลผลิตส้มโอขาวแตงกวา (กิโลกรัม/ไร่)	765.48	710.896
X ₆	พื้นที่ในการปลูกส้มโอขาวแตงกวา (ไร่)	3.72	4.196
X ₇	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล (ระดับ)	3.68	0.949
X ₈	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกิจกรรม (ระดับ)	2.75	0.802

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

X ₉	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน (ระดับ)	2.23	0.906
X ₁₀	ความรู้ของเกษตรกร (คะแนน)	19.34	2.807
X ₁₁	ปัญหาด้านการผลิต (ระดับ)	2.13	0.799
X ₁₂	ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต (ระดับ)	3.47	1.080
X ₁₃	ปัญหาด้านการตลาด (ระดับ)	2.48	1.094
ตัวแปรตาม			
Y ₁	การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท (ระดับ)	2.08	0.512

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท (Y₁)

n=174

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ค่าสถิติ	ค่านัยสำคัญ
	(b)	(t)	Sig.
1. ความรู้ของเกษตรกร (X ₁₀)	0.850	17.861**	0.000
2. ปัญหาด้านการผลิต (X ₁₁)	-0.017	-5.425**	0.000
3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล (X ₇)	-0.007	-2.801**	0.006
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X ₄)	0.005	2.574*	0.011
5. ปัญหาด้านการตลาด (X ₁₃)	0.005	2.224*	0.028
ค่าคงที่ (a)	0.553		
R ² = .672 SEE = .02971 F = 68.934 Sig of F = .000			

หมายเหตุ** P ≤ 0.01, * P ≤ 0.05

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสามารถในการทำนายปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท พบว่า ในบรรดาตัวแปรอิสระ 13 ตัว ผลปรากฏว่าได้ค่า F = 68.934 Sig of F = .000 ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น และเมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้ง 13 ตัว ผลปรากฏว่า มีตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปร ที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ความรู้ของเกษตรกร ปัญหาด้านการผลิต และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล และอีก 2 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และปัญหาด้านการตลาด ซึ่งมีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามในเชิงลบ คือ ปัญหาด้านการผลิต และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล หมายความว่า หากตัวแปรนี้มากขึ้น การปฏิบัติตามมาตรฐาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ในภาพรวมจะลดลง และอีก 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามในเชิงบวก คือ ความรู้ของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และปัญหาด้านการตลาด หมายความว่า หากตัวแปรเหล่านี้มีมากขึ้น การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท ในภาพรวม ก็มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งทั้ง 5 ตัวแปรสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 67.2 ($R^2 = .672$) โดยมีสมการความถดถอยดังนี้ $Y_9 = 0.553 + 0.850 X_{10} - 0.017 X_{11} - 0.007 X_7 + 0.005 X_4 + 0.005 X_{13}$

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.1 ปัญหา

ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ปัญหาของเกษตรกรคือ ราคาปุ๋ย ราคาสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ราคาผลผลิตส้มโอต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ค่าแรงงาน การระบาดของศัตรูพืช ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ ขาดความรู้ในการผลิตส้มโอ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ การขนส่งไม่สะดวก สภาพแวดล้อม ขาดแคลนแรงงาน และปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โรคและแมลง ด้านการจัดการปัจจัยการผลิต ด้านการตลาดส้มโอ และด้านเงินทุนหมุนเวียน

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 60.02 ปี จบระดับการศึกษาประถมศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีอายุมากแล้ว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ ทิวกะโทก (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการพัฒนาการประกอบอาชีพปลูกผักของเกษตรกร ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า เกษตรกร จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่เคยผ่านการตรวจมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่ไม่นิยมจ้างแรงงานภายนอก เกษตรกรจะใช้แรงงานในครอบครัว แต่อาจมีบางส่วนที่ต้องจ้างแรงงานในการกำจัดวัชพืชและใส่ปุ๋ย เกษตรกรร้อยละ 87.9 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจากสื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมาได้รับจากสื่อกิจกรรมและสื่อมวลชน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร อาสาสมัครเกษตร และญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกส้มโอไม่เกิน 10 ไร่และเกือบทั้งหมดมีที่ดินเป็นของตนเอง จะเห็นได้ว่าพื้นที่ปลูกส้มโอของเกษตรกรมีไม่มาก เพราะเกษตรกรใช้พื้นที่ส่วนใหญ่ในการทำนา

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดตอบถูกต้องข้อการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลผลิตเพื่อป้องกันการปนเปื้อน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชเหมาะสมกับการบริโภค และมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค ซึ่งการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีประกอบด้วยข้อกำหนด 8 ประการ (Department of Agricultural Extension, 2020) ได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้าย และเก็บรักษา บุคลากร และเอกสาร บันทึกข้อมูลและการตามสอบ และจากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการผลิตส้มโอขาวแตงกวาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจำนวน 24 ข้อ พบว่าเกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับมากเฉลี่ย 19.34 ข้อ

การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุดิบทรายทางการเกษตร และด้านบุคลากร เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพักผลผลิต การขนย้าย และเก็บรักษา ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเอกสาร บันทึกข้อมูลและการตามสอบ และด้านแหล่งน้ำ และเกษตรกรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ พหล คักดีคะทัศน์ และพุดิสร์ ศรีธรรมา (2560) กล่าวว่าเกษตรกรลดใช้สารเคมี เนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพและต้นทุนการผลิตเกษตรกรตระหนักถึงอันตรายของสารเคมีต่อสุขภาพ และสารเคมียังเป็นต้นทุนที่สำคัญในกระบวนการผลิต

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท พบว่า ในบรรดาตัวแปรอิสระ 13 ตัว ผลปรากฏว่า มีตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปร ที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญอย่างยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ความรู้ของเกษตรกร ปัญหาด้านการผลิต และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล และอีก 2 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และปัญหาด้านการตลาด ซึ่งมีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามในเชิงลบ คือ ปัญหาด้านการผลิต และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล หมายความว่า หากตัวแปรนี้มากขึ้น การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอขาวแตงกวาในจังหวัดชัยนาท ในภาพรวมจะลดลง และอีก 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามในเชิงบวก คือ ความรู้ของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และปัญหาด้านการตลาด หมายความว่า หากตัวแปรเหล่านี้มีมากขึ้น การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับส้มโอขาวแตงกวาของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท ในภาพรวม ก็มากขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 เกษตรกรบางส่วนประสบปัญหาเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ ปัญหาปุ๋ยและสารเคมีราคาแพง ดังนั้นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ควรจัดให้มีเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรแนะนำให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือกองทุนปุ๋ยขึ้นเพื่อให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพึ่งพาอาศัยกัน นอกจากนี้ควรให้ความรู้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยแก่เกษตรกร แนะนำให้เกษตรกรส่งดินตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินก่อนใส่ปุ๋ย เพื่อจะได้ลดต้นทุนการผลิตและเป็นแนวทางการแก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์อีกด้วย

1.2 จากการวิจัยสภาพการผลิตส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด เนื่องจากไม่ทราบวิธีป้องกันและใช้สารเคมีในการกำจัดไม่ถูกต้อง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการแนะนำวิธีการป้องกันและการกำจัดแมลงศัตรูพืชที่ถูกต้องให้แก่เกษตรกร

1.3 เกษตรกรบางส่วนขาดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติตามอย่างจริงจัง และสนับสนุนเกษตรกรให้ศึกษาดูงานในแหล่งการผลิตที่ปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรเพื่อนำแรงบันดาลใจดังกล่าวกลับมาพัฒนาการปลูกส้มโอขาวแตงกวาต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มคุณค่าในการผลิตพืชชนิดอื่นๆ ต่อยอดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยถึงสาเหตุที่แท้จริงของการปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่

2.2 ควรมีการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรจากพื้นที่ต่างๆกัน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกร เพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการของเกษตรกร แล้วนำมาปรับปรุงระบบการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จุฬาลักษณ์ ทิวกระโทก. 2558. ปัญหาและความต้องการพัฒนาการประกอบอาชีพปลูกผักของเกษตรกร ตำบลบึงบอน

วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University.ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 8: 770-788.

ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์คะทนต์. (2559). การยอมรับการผลิตมะม่วงตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสมของ

เกษตรกรในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง. วารสารเกษตร 32(1): 19-27.

พัชรภรณ์ เพ็ชรทอง และจิตผกา ธนปัญญาธิวงศ์. (2552). การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี, 3(2): 109-126.

พิชญาพร สีเข้ม. (2555). สภาพการผลิตส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท ใน การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2 ม.ป.ท. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พหล ศักดิ์คะทนต์ และพุดิสสรค์ เครือคา. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกทำการเกษตรแบบเคมีหรือแบบอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร, 34(2): 66-77.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ยุทธนา โพธิ์เกตุ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ ภรณ์ ต่างวิวัฒน์. (2559). การส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยและได้มาตรฐาน
ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่เกษตรกร ในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารแก่นเกษตร* 44 (ฉบับพิเศษ 1): 624-629

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2546). “มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัย พิษ”. กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชัยนาท. (2550). รายงานการขอจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กรมทรัพย์สินทางปัญญาชัยนาท.

ใน: รายงานการขอจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชัยนาท, ชัยนาท.

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดชัยนาท. (2551). การจัดทำแผนที่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ของส้มโอขาว
แตงกวาชัยนาท พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท. (2564). “ข้อมูลพื้นฐานการเกษตรจังหวัดชัยนาท ปีการผลิต 2564/2565” ฝ่าย

ยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท

De Fleur, M. L. (1970). *Theory of Mass Communication*. New York: David McKay Company

Department of Agricultural Extension. (2020). *GAP certification process, plants and organic production*.

Retrieved September 24, 2020, from http://gap.doa.go.th/web_manual/doc/SOP.pdf

Niyamangkul, S. (2013). *Research methods in social sciences and statistics*. Book to you co. Bangkok. (In Thai).

